

Izrael, periferie a česká sci-fi

Miloš Balabán

Je pozitivní, že se v Budapešti poprvé setkali lídři zemí Visegrádu s izraelským premiérem Benjaminem Netanjahuem. V centru pozornosti bylo nastavení spolupráce v boji proti terorismu a prosazování technologických inovací. Netanjahu to zajímavě komentoval slovy, že v prvním případě jde o boj se silami minulosti a ve druhém o zajištění lepší budoucnosti.

V momentě, kdy je Evropa více než kdy jindy vystavena hrozbě teroristických útoků, kterou znásobuje i postupné zatlačování Islámského státu v Iráku a v Sýrii, je určitě i pro nás mimořádně významná nejen výměna informací a poznatků o aktivitách islamistů. A také zkušenosti s tím, jak čelit teroristickým útokům, respektive zvládat jejich dopady.

A pokud hovoříme o možné „izraelizaci“ bezpečnostní situace v Evropě, není to jenom o smíření se s faktem, že budeme konfrontováni s překvapivými teroristickými akcemi, nýbrž i o míře naší připravenosti na nečekané situace. Není pochyb, že Izraelci se mají v tomto ohledu oč podělit.

Velmi důležitý může být pro Visegrád i izraelský vhled do chaotické a nebezpečné situace na Blízkém východě. Není od věci lépe se orientovat ve zdejší složité hře globálních a regionálních mocností a ve vnitroarabských sporech a animozitách, které mohou mít zásadní bezpečnostní dopady na Evropu. Dění v Sýrii a okolo Kataru budiž jen aktuální ilustrací. Izrael je ovšem také příkladem země, která i přes svoji menší rozlohu, menší počet obyvatel a permanentní existenci stálého ohrožení ve velmi komplikovaném bezpečnostním prostředí vnímá význam vzájemné závislosti mezi zajištěním své bezpečnosti a obranyschopnosti a úrovní vědy, výzkumu a inovací. Netanjahuovo konstatování, že Izrael je národ inovací, který má tisíce start-upů, není žádné přehánění. Podle globální statistiky je totiž Izrael celosvětově na prvním místě ve výdajích na vědu a výzkum v poměru k HDP. Vydává na ně téměř čtyři procenta, v absolutním vyjádření přes 11 miliard dolarů. Izraelská nabídka na užší vědeckovýzkumnou spolupráci s Visegrádem je tudíž mimořádně atraktivní.

Možná že izraelský příklad by mohl být dobrou inspirací i pro Česko, které žije v relativně bezpečném prostoru střední Evropy. Hodně se teď debatuje v souvislosti s aktuálním vývojem v EU o tom, kdo může být v jádru rychleji se integrující Evropy či kdo skončí na její periferii. Je to spojováno mj. s přijetím eura či společnou obranou. Nemusí to ale stačit.

Na periferii se můžeme ocitnout i my ve chvíli, když se budeme stále spoléhat na montovny a včas nezachytíme nástup totálních technologických a společenských změn spojených se čtvrtou průmyslovou revolucí. Lze to začít odvracet třeba zdvojnásobením našich výdajů na vědu, výzkum a vzdělávání už v příštím volebním období. Byla by to po vzoru Izraele i jedna z pojistek pro naši bezpečnější budoucnost. Je to dnes jen sci-fi?

(Autor je bezpečnostní analytik)